

יְדוּי מַעֲשֵׂר וּפִירוּט הַחֹטָא

דברים פרשת כי תבוא פרק כו

(יב) כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּנָה לְלוֹי לַגֵּר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה וְאֶכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וְשָׁבְעוּ: (יג) וְאָמַרְתָּ לְפָנַי יְקֹזֵק אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נִתְּנִיו לְלוֹי וְלַגֵּר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה כְּכֹל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִנִי לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי:

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קלא

והמצוה הקל"א היא שצונו להתודות לפניו יתעלה בהוצאת משפטי המעשרות והתרומות ולהתנקות מהם במאמר גם כן כמו שאנו נקיים מהחזיק בהם בפועל. וזהו שנקרא (מגלה פ"ב מ"ה סוטה רפ"ז) יְדוּי מַעֲשֵׂר, והצווי בזה באמרו יתעלה (ר"פ תבא) ואמרת לפני י"י אלדיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי לגר ליתום ולאלמנה וכו'. וכבר התבארו משפטי מצוה זו ואיכות הביעור וענינו בפרק אחרון ממסכת מעשר שני (מ"ו - טו):

רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק יא

הלכה ג: אימתי מתודין, במנחה ביום טוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית, שנאמר "כי תכלה לעשר" ברגל שכל המעשרות כלים בו, ואין הפסח מגיע משנה רביעית אלא כל פירות שלישית נתעשרו בין פירות האילן בין פירות הארץ.

הלכה ז: אינו מתודה עד שלא ישאר אצלו אחת מן המתנות, שכן הוא אומר בידו "בערתי הקדש מן הבית", וערב יום טוב האחרון היה הביעור ולמחר מתודין.

מנחת חינוך פרשת כי תבוא מצוה תרז

ועלה בדעתי לומר דאפשר דמצות ידויו אינו אם נתן מתנותיו כראוי בכל שנה כיון דהכל עשה יפה בעתו למה יתודה והלא לא חטא כלל ולמה נקרא ידויו מעשר

מלבי"ם דברים פרשת כי תבוא פרק כו

וכשהאדם יאמר חשבון מעשיו לפני ה' הן כשעבר על מצות ה' והן שעשה כמצות ה' נקרא בשם ידויו שענינו דברים הנאמרים בלחש לפני מלך המשפט כי אם עבר על מצות ה' אם ישמיע לאחרים הלא אמרו חז"ל חציף עלי מאן דמפרסם חטאיה, ואם כשעשה כמצות ה' אם ישמיע הרי הוא כמתיהר וגם שיבא לדבר שקרים מפני הבושה,

Mesorat HaRav Chumash Devarim p. 207

Prima facie, the title "confession is not fitting for this parasha...Why is this formula referred to as confession? How can the praise for man simultaneously be the confession of man?..... Without recognition of the sin there can be no regret. Yet there can be no commitment for the future if the man has no faith in his ability to rise above the sins he has committed. If he believes that he is helpless and subservient to natural, mechanical forces which pull him downward, if he is not convinced of the freedom of the human creative act- then he cannot feel his own guilt and he will not change.

מסכת יומא דף פו:

וצריך לפרוט את החטא, שנאמר "אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב" דברי רבי יהודה בן בבא. רבי עקיבא אומר: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה." אלא מהו שאמר משה ויעשו להם אלהי זהב - כדברי ינאי. דאמר רבי ינאי: אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, כסף וזהב שהרבית להם לישראל עד שאמר די - גרם להם שיעשו אלהי זהב.

פניני הלכה ימים נוראים דמ' 164 הע' 4

ונראה שגם רבי עקיבא סובר שיש בדבר שני צדדים, מצד אחד הפירוט מבטא חרטה עמוקה, ומנגד, יש בפירוט פגיעה בכבוד שמיים וחוסר בושה. ולכן אמר ר' עקיבא שאין צריך לפרט את החטא אבל גם לדעתו כאשר הפירוט מועיל לתשובה, עדיף שיפרט בלחש

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב

וצריך לפרוט את החטא שנאמר "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב."

שולחן ערוך אורח חיים תרז:ב

אין צריך לפרט החטא; ואם רצה לפרט, הרשות בידו; ואם מתודה בלחש, נכון לפרט החטא.
הגה: אבל כשמתפלל בקול רם, או ש"צ כשחוזר התפלה, אין לפרט החטא; ומה שאומרים על חטא בסדר א' ב' לא מקרי פורט. הואיל והכל אומרים בשוה אינו אלא כנוסח התפלה (ד"ע).

ערוך השולחן אורח חיים סימן תרז

עיקר הוידוי כשיאמר חטאתי. וצריך להתוודות מעומד ובכפיפת ראש. ומדינא א"צ לפרט חטאיו ודי שיאמר חטאתי עויתי פשעתי ומ"מ לכתחלה נכון לפרט את החטא שיאמר בלחש עשיתי כך וכך ויתבייש יותר מלפני הקב"ה ומתחרט מעומק לבו. אבל אסור לפרט החטאים בקול רם ברבים ועל זה נאמר [תהלים לב, א] "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה כמ"ש בסי' תר"ג" וזהו בחטא שאינו מפורסם לרבים אבל חטא המפורסם לרבים מותר אפילו בקול רם ואין חובה בזה ויכול לפרטו בלחש ומה שאומרים על חטא באל"ף בי"ת לא מקרי פורט חטאיו כיון שהוא נוסחא השוה לכל והוי כנוסח תפלה ומותר לאומרו בקול רם:

משנה ברורה שם ס"ק ו

(ו) הרשות בידו - הנה מדכתב אח"כ ואם מתודה בלחש משמע דרישא איירי במתודה בקול רם ואף דהרמ"א כתב בהג"ה דבקול רם אין לפרט החטא משמע דאיסורא נמי איכא התם מיירי בחטא שאינו מפורסם לרבים ומפני שאין זה כבוד המקום שמגלה לרבים שחטא כנגדו אבל בחטא המפורסם לרבים רשות בידו לפרטו ברבים אפילו בקול רם:

חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קמג

הנה וידוי זה אשמנו נתקן על פי הפוסקים, שאין צריך לפרט החטא, ולכן תקנו אותו על שם הכנויים הרעים שנתכנו בהם לישראל לגנאי. ולפי שהחוטא פוגם בכ"ב אותיות התורה, ולכן תקנו על פי א"ב שיפרש כל אדם חטאיו בין האותיות, כגון באשמנו יאמר אכלתי דבר איסור, וכן בכלום:

ירושלים במועדיה ירחי האיתנים עמ' רפד

תנב. הרוצה לפרט בוידויו חטאים אישים, איפה יאמר אותם?
 תשובה: יכול בסוף הוידוי לומר הכל ביחד, ואין זה מעכב לומר לפי סדר א-ב.

ספר החינוך פרשת כי תבוא מצוה תרו

מצות קריאה על הבכורים

משרשי המצוה, לפי שהאדם מעורר מחשבותיו ומצייר בלבבו האמת בכח דברי פיו, על כן בהיטיב אליו השם ברוך הוא ובברכו אותו ואת אדמתו לעשות פירות, וזכה להביאם לבית אלהינו, ראוי לו לעורר לבבו בדברי פיהו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל עם ישראל דרך כלל, ועל כן מתחיל בענין יעקב אבינו שחלצו האל מיד לבן וענין עבודת המצריים בנו והצילנו הוא ברוך הוא מידם, ואחר השבח מבקש

מלפניו להתמיד הברכה עליו, ומתוך התעוררות נפשו בשבח השם ובטובו זוכה ומתברכת ארצו, ועל כן ציונו ברוך הוא על זה כי חפץ חסד הוא.

מסכת ראש השנה דף י':

בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין,